

SPLOŠNA MATURA IZ PSIHOLOGIJE V LETU 2010

Poročilo DPK SM za psihologijo

VSEBINA

Uvod

1 Splošni podatki

- 1.1 Termin izvedbe
- 1.2 Struktura kandidatov
- 1.3 Potek zunanjega ocenjevanja

2 Statistični prikaz rezultatov

- 2.1 Porazdelitev dosežkov po točkah
- 2.2 Meje za ocene
- 2.3 Splošni podatki o uspehu

3 Vsebinska analiza izpitnih nalog in vprašanj

- 3.1 Ustreznost in težavnost vprašanj oziroma nalog
- 3.2 Najpogostejše napake v odgovorih kandidatov – mnenje ocenjevalcev

4 Ugovori kandidatov na oceno

5 Sklepne ugotovitve

Avtorji:

Božena Veber Rasiewicz, glavna ocenjevalka za psihologijo
dr. Melita Puklek Levpušček, predsednica DPK SM za psihologijo
Poročilo je potrdila DPK SM za psihologijo na svoji seji.
Ljubljana, november 2010

Uvod

Izpit splošne mature iz psihologije opravljajo kandidati* na eni zahtevnostni ravni. Končna ocena pri izpitu je kombinacija ocene notranjega in zunanjega ocenjevanja. Zunanji del ocene predstavlja 75 % končne ocene in je pridobljen s pisnim izpitom. Pisni izpit sestavljajo tri izpitne pole.

Izpitna pola 1 vsebuje 12 nalog izbirnega tipa. Vsaka naloga se točkuje z eno točko, možen je samo en pravilen odgovor. Pri nalogah izbirnega tipa vrednotimo predvsem znanje in razumevanje. Kandidati lahko pri tem delu izpita dosežejo največ 12 točk, kar predstavlja 12 % končne ocene.

Izpitna pola 2 vsebuje esejski tip nalog, katere pokrivajo posamezna vsebinska področja, ki jih določa Predmetni izpitni katalog za splošno maturo – psihologija. Kandidati izmed treh ponujenih nalog esejskega tipa izberejo dve ter napišejo dva strukturirana eseja. Pri teh esejih vrednotimo tri sestavine: dejstva, argumentacijo ter presojanje in sklepanje. O vsaki od teh treh sestavin presojamo na dveh ravneh: popoln oziroma nepopoln, pomanjkljiv odgovor. Celoten esej je torej ovrednoten na šestih ravneh. Posebej ocenjujemo tudi notranjo zgradbo eseja, za katero dobi kandidat dodatne točke. Vsak strukturirani esej je tako v celoti ocenjen z največ 15 točkami. Kandidati lahko pri tem delu izpita dosežejo največ 30 točk, kar predstavlja 30 % končne ocene.

Izpitna pola 3 vsebuje strukturirane naloge iz posameznih vsebinskih področij, ki jih določa Predmetni izpitni katalog za splošno maturo – psihologija. Te naloge vsebujejo različna vprašanja in vrednotimo odgovor na vsako vprašanje posebej. Vprašanja so postavljena tako, da z njimi vrednotimo: poznavanje dejstev, argumentacijo ter presojanje in sklepanje. O vsaki sestavini presojamo na dveh ravneh, o celotni nalogi pa na šestih. Kandidati izmed štirih ponujenih strukturiranih nalog izberejo tri. Pri vsaki nalogi je mogoče doseči največ 11 točk. Skupaj lahko kandidati pri tej izpitni poli dosežejo največ 33 točk, kar predstavlja 33 % končne ocene.

Notranji del ocene predstavlja ocena seminarske naloge. Kandidati jo izdelajo med šolskim letom pod vodstvom učitelja na šoli. Doseženo število točk je lahko največ 25, kar predstavlja 25 % končne ocene. Učiteljeva pomoč, navodila za pisanje seminarske naloge in merila ocenjevanja so določeni in objavljeni v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo – psihologija.

* V poročilu uporabljeni samostalniki moškega spola, ki se pomensko in smiselno vežejo na splošna, skupna poimenovanja (npr. kandidat, ocenjevalec), veljajo tako za osebe ženskega kot moškega spola.

1 Splošni podatki

1.1 Termin izvedbe

V spomladanskem izpitnem roku splošne mature je pisni izpit iz izbirnega predmeta psihologija potekal v sredo, 2. junija 2010. V naslednjih dneh smo opravili moderacijo Navodil za ocenjevanje, izvedli seminar z zunanjimi ocenjevalci in razdelili izpitne pole v ocenjevanje. Ocenjevalci so ocenjevali 2. in 3. izpitno polo. Vsako izpitno polo sta ocenila dva neodvisna ocenjevalca. Ocenjene izpitne pole smo po drugem ocenjevanju vrnili na Ric v petek, 18. junija 2010. Od 23. do 28. junija smo izvedli še kontrolno ocenjevanje tistih izpitnih pol, pri katerih sta se oba ocenjevalca razhajala za več kot 20 % možnih točk. Meje za ocene smo določali v petek, 2. julija 2010.

1.2 Struktura kandidatov

Splošno maturo iz psihologije je v spomladanskem izpitnem roku leta 2010 opravljalo 1817 kandidatov (od tega je bilo takih, ki so opravljali maturitetni tečaj, in odraslih 165, poklicnih maturantov 83, vseh ostalih kandidatov pa 138). Kandidatov brez upoštevanja tistih, ki so opravljali splošno maturo iz psihologije kot posamezni izpit splošne mature ob poklicni maturi, je bilo 1734. V letu 2009 je bilo vseh kandidatov 1932 (leto poprej 1827), brez upoštevanja kandidatov s poklicne mature pa 1883 (leto poprej pa 1794).

Primerjava med strukturo kandidatov za leto 2010 in leto 2009 je prikazana v preglednici 1.

Preglednica 1: Primerjava strukture kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature za leto 2010 z letom 2009.

	Kandidati, ki opravljajo maturo prvič			Ostali kandidati		
	Skupaj gimnazije	Splošne gimnazije	Strokovne gimnazije	Maturitetni tečaj in odrasli	Poklicna matura	Vsi ostali
Štev. kandidatov 2010	1.431	1.326	105	165	83	138
Štev. kandidatov 2009	1.608	1.462	146	154	49	121

Vir: Statistični podatki Ric na dan 20. 8. 2010 in na dan 31. 8. 2009.

1.3 Potek zunanjega ocenjevanja

Članice DPK SM za psihologijo smo izvedle moderacijo Navodil za ocenjevanje izpitnega gradiva v četrtek, 3. junija 2010. V petek, 4. junija, smo imeli seminar za ocenjevanje izpitnih pol za zunanje ocenjevalce in takrat smo jim tudi razdelili gradivo v ocenjevanje. Pri ocenjevanju je sodelovalo 39 zunanjih ocenjevalcev in 5 članic DPK SM za psihologijo, skupaj torej 44 ocenjevalcev. Iz ljubljanske regije je bilo 33, iz mariborske pa 11 ocenjevalcev.

Ocenjevalci mariborske regije so imeli menjavo izpitnih pol v Mariboru, vsebinsko in tehnično jo je vodila vodja mariborske regije.

Menjava izpitnih pol med ocenjevalci ljubljanske regije je potekala v prostorih Državnega izpitnega centra ob prisotnosti vodje ljubljanske regije, predsednice, glavne ocenjevalke in ostalih članic DPK SM za psihologijo. Menjava je bila 11. junija, oddaja izpitnih pol po 2. ocenjevanju pa je bila na Državnem izpitnem centru 18. junija 2010. V dneh med 23. in 28. junijem smo izvedli še kontrolno ocenjevanje.

V spomladanskem izpitnem roku je en ocenjevalec ocenil približno 83 izpitnih pol v prvem ocenjevanju in prav toliko v drugem.

212 izpitnih pol je bilo tudi kontrolno (tretjič) ocenjenih. Kontrolno ocenjevanje je poleg glavne ocenjevalke izvajalo 8 pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki jih je maja 2010 v soglasju z glavno ocenjevalko imenoval Državni izpitni center.

Prevzem gradiva, menjava in vračanje izpitnih pol so potekali brez posebnosti.

V zvezi z obliko in tiskom izpitnih pol ni bilo opaziti nepravilnosti.

Med potekom izpita splošne mature iz psihologije na posameznih šolah ni bilo zabeleženih posebnosti.

Delo zunanjih ocenjevalcev je bilo v glavnem korektno izvedeno.

2 Statistični prikaz rezultatov

2.1 Porazdelitev dosežkov po točkah

V spomladanskem izpitnem roku 2010 je splošno maturo iz psihologije prvič opravljalo 1431 kandidatov (brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter odraslih in poklicne mature). Povprečno število točk pri prvi izpitni poli je bilo 9,26 točke (lani 9,69, predlani 8,46) od možnih 12. Pri drugi izpitni poli so kandidati letos dosegli povprečno 17,32 točke (lani 16,52, predlani 16,60) od možnih 30. Pri tretji izpitni poli pa je bil njihov povprečni rezultat letos 20,31 točke (lani 20,97, predlani 19,43) od možnih 33 točk. Pri notranjem delu izpita (seminarska naloga) so kandidati v povprečju dosegli 22,01 točke (lani 21,57, predlani 21,55) od možnih 25. Pri celotnem izpitu splošne mature iz psihologije pa je bilo doseženih povprečno 68,91 točke (lani 68,76, predlani 66,06) od 100 možnih. Kandidati so torej letos v povprečju podobno uspešno reševali izpitne naloge kot lani (za 0,15 točke bolje kot lani) in nekoliko bolje kot predlani (za 2,85 točke bolje). Pri prvi izpitni poli je bil letos rezultat malenkost nižji kot lansko leto (za 0,43 točke nižji), vendar nekoliko boljši kot leto poprej, in sicer za 0,80 točke.

Porazdelitev po doseženih točkah pri drugi in tretji izpitni poli se, podobno kot v preteklih letih, približuje Gaussovi krivulji (normalni porazdelitvi). Od take porazdelitve pa odstopa razporeditev po doseženih točkah pri prvi izpitni poli, kjer je krivulja levo asimetrična (povprečno število točk je 9,26 od 12 možnih). Te naloge (izbirnega tipa) so za kandidate precej enostavnejše, kar kaže tudi povprečni indeks težavnosti 0,7718, ki se je letos v primerjavi z lanskim letom nekoliko spremenil (lani 0,8075).

Porazdelitev je močno levo asimetrična pri seminarski nalogi (notranji del ocene), kjer so kandidati v povprečju dosegli 22,01 točke (podobno lani, in sicer 21,57 točke, in podobno tudi v preteklih letih) od možnih 25 točk. Med zunanjim in notranjim delom ocene je pozitivna korelacija, vendar je večji delež kandidatov z višjim številom točk. Podobna razmerja med notranjim in zunanjim delom izpita že vrsto let zasledimo tudi pri drugih predmetih, katerih notranji del ocene predstavljajo seminarska naloga, laboratorijske in terenske vaje. Res pa je, da k višji oceni pri tem delu izpita do neke mere prispeva tudi dejstvo, da imajo kandidati za izdelavo seminarske naloge dovolj časa, mentorjevo pomoč, izberejo si temo, ki jih zanima, ni stresnih izpitnih okoliščin in morda še kaj.

2.2 Meje za ocene

Po pregledu statističnih podatkov, predvsem frekvenčne porazdelitve individualnih rezultatov pri celotnem izpitu iz psihologije in frekvenčnih porazdelitev rezultatov po posameznih izpitnih polah, ter na podlagi statistične analize rezultatov preteklih let smo članice DPK SM za psihologijo postavile sledeče meje za ocene: 46 odstotnih točk za oceno zadostno (2), 60 odstotnih točk za oceno dobro (3), 73 odstotnih točk za oceno prav dobro (4) in 85 odstotnih točk za oceno odlično (5).

Meje za ocene so ostale pri letošnji splošni maturi iz psihologije v večini enake kot lani, za po 1 točko pa sta bili spremenjeni mejji za oceni zadostno in odlično. Za oceno zadostno (2) je bila meja pomaknjena za 1 točko navzdol (lani 47 točk, letos 46 točk) in prav tako je bila za oceno odlično (5) meja pomaknjena za 1 točko navzdol (lani 86 točk, letos 85 točk).

2.3 Splošni podatki o uspehu

Pri taki postavitvi mej za ocene je bila povprečna ocena kandidatov, ki so prvič opravljali maturo (to je 1.431 kandidatov, brez maturitetnega tečaja, 21-letnikov ter odraslih in poklicne mature), 3,30 (lani 3,25, predlani 3,01), izpita splošne mature iz psihologije pa ni uspešno opravilo 3,98 % od 1431 kandidatov (lani 4,35 % od 1608 kandidatov, predlani 3,90 % od 1462 kandidatov).

Preglednica 2: Splošni podatki o uspehu na maturi iz psihologije za spomladanski izpitni rok 2010.

	Kandidati, ki opravljajo maturo prvič			Ostali kandidati		
	Skupaj gimnazije	Splošne gimnazije	Strokovne gimnazije	Mat. tečaj in odrasli	Poklicna matura	Popravni, ponovno celotno ...
Število kandidatov	1.431	1.326	105	165	83	138
Povprečno št. % točk	68,91	69,82	57,47	43,90	47,40	45,51
Povprečna ocena	3,30	3,37	2,50	1,73	1,84	1,80
Odstotek odličnih	15,44	16,21	5,71	1,21	2,41	0,00
Odstotek negativnih	3,98	2,94	17,14	50,91	49,40	45,65

Vir: Statistični podatki Ric na dan 20. 8. 2010.

Če pogledamo podatke samo za splošne gimnazije, so kandidati dosegli povprečno oceno 3,37 (lani 3,30).

2,94 % teh kandidatov (lani 3,90) pri psihologiji na maturi ni bilo uspešnih. Podatek za strokovne gimnazije je precej drugačen, in sicer: povprečna ocena je 2,50 (lani 2,77) in kar 17,14 % teh kandidatov (lani 8,90 %) je bilo pri psihologiji na maturi neuspešnih. Še precej slabši pa so podatki za maturitetni tečaj oz. odrasle in za poklicno maturo, in sicer: 50,91 % tečajnikov oz. odraslih (lani 55,19 %) in 49,40 % poklicnih maturantov (lani pa kar 61,22 %) je bilo neuspešnih pri psihologiji na splošni maturi. Poleg teh pa je bilo izmed ostalih 138 kandidatov (to so tisti, ki so npr. izpit v celoti ali delno popravljali) 45,65 % (lani 36,36 %) neuspešnih pri psihologiji.

Ti podatki se torej iz leta v leto nekoliko spreminjajo, nihajo, ne moremo pa trditi, da je trend v smer izboljševanja ali poslabšanja stalen.

Porazdelitev kandidatov, ki so maturo opravljali prvič (skupaj 1431 kandidatov), po posameznih ocenah pa je razvidna iz spodnje preglednice.

Preglednica 3: Porazdelitev kandidatov, ki so maturo opravljali prvič, po posameznih ocenah.

Ocene	Skupaj gimnazije	Odstotek	Splošne gimnazije	Odstotek	Strokovne gimnazije	Odstotek
1	57	3,98	39	2,94	18	17,14
2	298	20,82	259	19,53	39	37,14
3	450	31,45	419	31,60	31	29,52
4	405	28,30	394	29,71	11	10,48
5	221	15,44	215	16,21	6	5,71
Skupaj	1.431	100,00	1.326	100,00	105	100,00

Vir: Statistični podatki Ric na dan 20. 8. 2010.

Podatki za kandidate, ki so splošno maturo opravljali prvič, kažejo, da so v povprečju nekoliko boljši od lanskih. Letos je 15,44 % teh kandidatov doseglo pri psihologiji na splošni maturi odlično oceno (lani 13,12 %), pri predmetu pa ni bilo uspešnih 3,98 % kandidatov (lani 4,35 %).

3 Vsebinska analiza izpitnih nalog in vprašanj

3.1 Ustreznost in težavnost vprašanj oziroma nalog

Zunanji ocenjevalci so izpolnili vprašalnike in ocenili karakteristike izpitnih nalog in vprašanj. Izpolnjene vprašalnike je oddalo 35 ocenjevalcev. Članice DPK SM vprašalnika nismo izpolnjevale, saj smo sestavljavke izpitnih vprašanj oziroma nalog in točkovnikov oz. navodil za ocenjevanje.

Večina ocenjevalcev meni, da so naloge ustrezno sestavljene in tudi primerno težavne. Nekaj ocenjevalcev (10 ali 35 %) pa ima kakšno pripombo na katero izmed vprašanj, ne na vsa vprašanja. Kritika teh ocenjevalcev je usmerjena predvsem na 1. strukturirano nalogo v 3. izpitni poli (nezavedno po Freudu). Ocenjevalci ugotavljajo, da nekateri kandidati niso razumeli, da morajo razložiti pogovor

iz uvodnega besedila naloge in še posebej pojasniti Freudovo izjavo, ki je zapisana v vprašanju B. Za isto nalogo se je pojavilo mnenje, da je takšno vprašanje presplošno, preveč podobno esejskemu.

Druga kritika je namenjena 2. strukturirani nalogi v 3. izpitni poli (psihološki eksperiment), ki je povzročala kandidatom težave predvsem pri ugotavljanju neodvisne spremenljivke, ocenjevalcem pa pri vrednotenju tega dela odgovora (nejasnost Navodil za ocenjevanje). Pri isti nalogi so imeli kandidati po mnenju nekaterih ocenjevalcev težave z razumevanjem besedila, ki zahteva: »sestavite skupine proučevancev«.

Nekaj kritike pa je usmerjene še na 3. strukturirano nalogo, na vprašanje B, na sestavo uvodnega besedila naloge, in sicer, da fizikalni dejavniki v besedilu naloge niso navedeni za konkretno Brinino situacijo, socialni dejavniki pa so konkretizirani prav za primer Brine.

Izpitna pola 1

Izpitna pola 1 vsebuje vprašanja izbirnega tipa, odgovorov na ta vprašanja zunanji ocenjevalci ne vrednotijo. Kandidati pri tej poli v povprečju dosegajo dokaj visoko število točk, ker je ta način odgovarjanja zanje lažji.

Izpitna pola 2

Izpitna pola 2 vsebuje tri naloge esejskega tipa, izmed katerih kandidati izberejo dve. Kot je razvidno iz statističnih podatkov, so kandidati najpogosteje izbrali 3. nalogo (izbralo jo je 1329 od 1431 kandidatov, ki so opravljali maturo prvič), po pogostosti izbire je sledila 2. naloga (izbralo jo je 941 kandidatov), najmanjkrat pa so izbrali 1. nalogo (izbralo jo je 592 kandidatov). Povprečno število doseženih točk pri nalogah esejskega tipa se nekoliko razlikuje, predvsem je nižje pri 1. nalogi (znaša 7,40 točke od 15 možnih), pri ostalih dveh pa je precej podobno (8,91 točke pri 2. nalogi in 9,03 točke pri 3. nalogi). Največje možno število točk, ki je pridobljeno iz odgovorov na posamezne dele strukturiranega eseja, je 12, kandidat pa lahko pridobi še največ 3 točke za notranjo zgradbo eseja (skupaj torej 15 možnih točk). Statistična analiza je tudi pokazala, da je bila za kandidate najzahtevnejša 1. naloga (indeks težavnosti 0,49), ostali dve nalogi pa sta bili zanje po zahtevnosti podobni (indeksi težavnosti za 2. nalogo znaša 0,59, za 3. nalogo pa 0,60).

Izpitna pola 3

Izpitna pola 3 vsebuje štiri strukturirane naloge, kandidati pa izberejo tri. Povprečno število točk pri 1. strukturirani nalogi znaša 6,65, pri 2. nalogi 7,09, pri 3. nalogi 6,34 in pri 4. nalogi 6,98 (pri vsaki strukturirani nalogi je mogoče doseči največ 11 točk). Statistična analiza je pokazala, da so bile strukturirane naloge za kandidate po težavnosti dokaj izenačene (indeksi težavnosti pri vseh štirih nalogah se gibljejo okrog 0,60; natančneje: 0,60 za 1. nalogo, 0,64 za 2. nalogo, 0,58 za 3. nalogo in 0,63 za 4. nalogo). Najpogosteje so kandidati odgovarjali na 2. nalogo (izbralo jo je 1247 kandidatov od 1431), po pogostosti izbora je sledila 3. naloga (izbralo jo je 1174 kandidatov), nato 1. naloga, ki jo je izbralo 964 kandidatov, najmanj pogosto pa so izbirali 4. nalogo (izbralo jo je 908 kandidatov).

3.2 Najpogostejše napake v odgovorih kandidatov – mnenje ocenjevalcev

1. naloga esejskega tipa

Napake v odgovorih so se najpogosteje pojavljale zaradi pomanjkljivega znanja. Kandidatom je povzročalo težave pravilno poimenovanje temeljnih razvojnih obdobj in njihova časovna opredelitev, prav tako so se slabše znašli pri navajanju področij človekovega razvoja. Težave pa so imeli tudi pri kriteriju »interpretacija in vrednotenje«, in sicer so manj uspešno presojali dejavnike socializacije, ki naj bi vplivali na človekov razvoj (nekateri so tudi navajali dednost, okolje in samodejavnost) in jih slabo ali pa sploh niso utemeljevali.

2. naloga esejskega tipa

Kandidati so imeli težave z opredelitvijo inteligentnosti, ta je bila največkrat pomanjkljiva. Inteligentnosti po Gardnerju so zamenjevali s faktorji inteligentnosti po Thurstonu (podobno smo opazali tudi v preteklih letih), poleg tega so navajali kakšne povsem izmišljene inteligentnosti. Težave pa so imeli tudi pri presojanju prednosti in pomanjkljivosti Gardnerjeve teorije inteligentnosti.

3. naloga esejskega tipa

Kandidati so mnogokrat nepravilno opredeljevali konflikt, težave so imeli z navajanjem več kot ene značilnosti konstruktivnega in nekonstruktivnega ravnanja. Napačno so navajali oz. poimenovali vrste konfliktov, izmišljali so si svoja poimenovanja (npr. »negativni konflikt«, »konflikt oddaljitve«, ...). Težave pa so imeli tudi pri primerjavi ravnanja v konfliktnih situacijah glede na tri sestavine osebnostne čvrstosti, pri čemer pogosto ni bilo razvidno, na katero sestavino osebnostne čvrstosti se primerjava nanaša, če sestavine niso poimenovali (kar je bilo pogosto).

1. strukturirana naloga

Pri vprašanju A so kandidati najpogosteje pomanjkljivo opredeljevali pojem nezavednega.

Pri vprašanju B so imeli kar precejšnje težave pri razlagi pregovora iz uvodnega besedila naloge (pogosto ga napačno razlagajo) in tudi pri pojasnitvi Freudove izjave iz besedila v nalogi B. Predvsem so slabo in zelo na kratko razlagali izjavo.

Pri vprašanju C so bili zelo ozki (malo idej) pri navajanju Freudovega prispevka k psihološki znanosti in navajanju pomanjkljivosti Freudove psihoanalitične teorije.

2. strukturirana naloga

Pri vprašanju A so imeli kandidati največ težav pri ugotavljanju tega, kaj je v eksperimentu predstavljalo neodvisno spremenljivko.

Pri vprašanju B so kandidati predvsem pri sestavi skupin proučevancev samo opisovali, kaj bi se dogajalo v eksperimentalni in kaj v kontrolni skupini, niso pa poudarjali izenačevanja skupin.

Na sploh so površno načrtovali eksperiment.

Pri vprašanju C so kandidati najpogosteje presojali samo vpliv različnih motečih dejavnikov, ne pa tudi ostalih možnih pomanjkljivosti pri izvedbi načrtovanega eksperimenta.

3. strukturirana naloga

Pri vprašanju A so imeli kandidati težave s pravilnim poimenovanjem dejavnikov (neznanje).

Pri vprašanju B so mnogi kandidati namesto poimenovanja »psihološki« dejavniki navajali samo vrste teh dejavnikov (motivacija, čustva, ...). Manj uspešni so bili tudi pri preoblikovanju besedila, včasih so samo prepisali povedi iz uvodnega besedila.

Pri vprašanju C so pogosto samo navajali strategije uspešnega učenja, vendar niso utemeljevali, zakaj bi posamezna strategija omogočila uspešnejše učenje z razumevanjem.

4. strukturirana naloga

Pri vprašanju A so kandidati pogosto pomanjkljivo opredeljevali pojem vrednot ali pa ga sploh niso opredelili. Izkazalo se je tudi, da mnogi ne poznajo kategorij vrednot po Musku.

Pri vprašanju B so mnogokrat napačno uvrščali določene vrednote med hedonske. Tudi primeri so bili dostikrat manj ustrezni, bolj so na splošno opisovali obnašanje mladostnika, manj je bilo konkretnih primerov.

Pri vprašanju C so navajali bolj malo presoj pomena vrednot za posameznikovo doživljanje in obnašanje, presoj niso pojasnjevali, ali pa so presoje konkretizirali (navajali bolj pojasnitve).

Zunanji ocenjevalci so tudi ocenjevali, katere taksonomske stopnje kandidati slabše obvladajo, ko odgovarjajo na vprašanja. Analiza odgovorov ocenjevalcev vedno znova pokaže, in tako velja tudi za izpit splošne mature 2010, da imajo kandidati težave pri vseh taksonomskih stopnjah, največ pa pri znanju in vrednotenju.

Ocenjevalci so podali še nekaj drugih pripomb, ki so se nanašale predvsem na nekatere posamezne opise predvidenih odgovorov v Navodilih za ocenjevanje in na poenotenje kriterijev oziroma zahtev za posamezne ravni pri vseh nalogah (npr. pri nekaterih nalogah se upošteva »pomanjkljiva definicija«, pri drugih ne).

Ocenjevalci pa med drugim tudi ugotavljamo dokaj nizko raven pravilnega jezikovnega izražanja pri nekaterih kandidatih, česar sicer ne ocenjujemo, vendar je zaskrbljujoče.

4 Ugovori kandidatov na oceno

Po razglasitvi rezultatov spomladanske splošne mature 2010 so nekateri kandidati zaprosili za vpogled tudi v izpitne pole pri psihologiji. Takih kandidatov je bilo 154 (lani 134), izmed teh pa je nato 70 kandidatov (lani 42) podalo ugovor na oceno. Po opravljenih izvedenskih pregledih izpitnih nalog se je letos pri 37 kandidatih (lani pri 18) spremenila vsota števila točk, pri 14 kandidatih (lani pri 11) pa je prišlo do spremembe ocene (stanje teh podatkov Rica za letošnje leto je na dan 18. 8. 2010).

5 Sklepne ugotovitve

Ocena uspeha kandidatov

Povprečni uspeh v spomladanskem izpitnem roku je bil podoben lanskemu. Kandidati (gimnazijci, ki so prvič opravljali splošno matura) so v povprečju dosegli 68,91 točke (lani 68,76). Povprečna ocena je bila 3,30 (lani 3,25). Kriterij za pozitivno oceno je bil za točko nižji kakor lani (46 točk). V primerjavi z lanskim letom se je meja za oceno spremenila tudi pri oceni odlično (85 točk, lani 86 točk). V primerjavi z lanskim letom se je nekoliko znižal odstotek neuspešnih kandidatov (3,98 %, lani 4,35 %). Kandidati so letos v primerjavi z lanskim letom dosegli podobne rezultate pri različnih tipih izpitnih nalog: podoben povprečni rezultat pri izpitni poli 1 – naloge izbirnega tipa (letos 9,26 točke, lani 9,69 točke od 12 možnih), nekoliko višji povprečni rezultat pri izpitni poli 2 – strukturirani eseji (letos 17,32 točke, lani 16,52 točke od 30 možnih) in podoben rezultat pri izpitni poli 3 – strukturirane naloge (letos 20,31 točke, lani 20,97 točke od 33 možnih). Meje za ocene smo določili na podlagi statistične analize razporeditve po doseženih točkah in na podlagi vsebinske analize odgovorov kandidatov zlasti pri mejnih točkah. Tudi letos se je izkazalo, da kandidati dosegajo nadpovprečne rezultate pri seminarski nalogi (22,01 točke od 25 možnih). Razlog za boljši uspeh pri notranjem kakor pri zunanem delu izpita lahko iščemo v dejstvu, da je seminarska naloga samostojno delo, kandidati imajo na voljo učiteljevo pomoč, izberejo si temo, ki jih zanima. S seminarsko nalogo preverjamo predvsem raven razumevanja in uporabe psihološkega znanja. Zato verjetno tudi kandidati vanjo vložijo več truda kakor v učenje za zunanji del izpita.

Ocena kakovosti izpitnih pol

Večina ocenjevalcev je menila, da so naloge ustrezno sestavljene in tudi primerno težavne. Nekaj ocenjevalcev (10 ali 35 %) je imelo pripombe na posamezna vprašanja. Kritika teh ocenjevalcev je usmerjena predvsem na 1. strukturirano nalogo v izpitni poli 3 (nezavedno po Freudu). Ocenjevalci ugotavljajo: nekateri kandidati niso razumeli, da morajo razložiti pregovor iz uvodnega besedila naloge in še posebej pojasniti Freudovo izjavo, ki je zapisana v vprašanju B. Za isto nalogo je bilo izraženo mnenje, da je takšno vprašanje presplošno, preveč podobno esejskemu.

Druga kritika je bila namenjena 2. strukturirani nalogi v izpitni poli 3 (psihološki eksperiment), ki je povzročala kandidatom težave predvsem pri ugotavljanju neodvisne spremenljivke, ocenjevalcem pa pri vrednotenju tega dela odgovora (nejasnost Navodil za ocenjevanje). Pri isti nalogi so imeli kandidati po mnenju nekaterih ocenjevalcev težave z razumevanjem besedila, ki zahteva: »Sestavite skupine proučevancev«.

Nekaj kritike je bilo usmerjene še na 3. strukturirano nalogo, na vprašanje B, na sestavo uvodnega besedila naloge, češ da fizikalni dejavniki v besedilu naloge niso navedeni za konkretno Brinin situacijo, socialni dejavniki pa so konkretizirani prav za Brinin primer.

Strokovno opažanje

Priprava in ocenjevanje izpitnih pol sta potekala brez večjih težav. Število tretjih ocen se je v primerjavi z lanskim letom zmanjšalo (letos 212, lani 255). Število ugovorov na ocene je bilo bistveno višje kakor lansko leto (letos 70, lani 42). Pri 14 kandidatih (lani 11) se je po opravljenih izvedenskih pregledih izpitnih nalog ocena spremenila.